Rewarding Learning

Uimhir Lárionaid

Uimhir Iarrthóra

General Certificate of Secondary Education
2023

Foghlaim don tSaol agus don Obair: Modúlach

Aonad 1

Saoránacht Áitiúil agus Dhomhanda

[GLF11]

GLF11

DÉ CÉADAOIN 10 BEALTAINE, IARNÓIN

AM

1 uair an chloig.

TREOIR D'IARRTHÓIRÍ

Scríobh d'Uimhir Lárionaid agus d'Uimhir Iarrthóra sna spásanna chuige sin ag barr an leathanaigh seo.
Ní mór duit na ceisteanna a fhreagairt sna spásanna chuige sin.
Ná scríobh taobh amuigh den achar bhoscáilte ar gach leathanach ná ar leathanaigh bhána.
Comhlánaigh le dúch dubh amháin. **Ná scríobh le peann glóthaí.**
Freagair **gach** ceist sa scrúdpháipéar seo.

EOLAS D'IARRTHÓIRÍ

Is é 60 an marc iomlán don pháipéar seo.
Measúnófar caighdeán na cumarsáide scríofa i gCeisteanna **5(a)**, **5(b)** agus **6**.
Léiríonn figiúirí idir lúibíní atá priontáilte ar thaobh na láimhe deise de leathanaigh na marcanna atá ag dul do gach ceist nó do gach cuid de cheist.

13568.05

Freagair **gach** ceist

1 **(a)** Scríobh **dhá** fháth a mbeadh duine éigin claonta i gcoinne duine óg ó chultúr difriúil.

1. _____ [1]

2. _____ [1]

(b) Mínigh **aon** sampla **amháin** de leithcheal.

_____

_____

_____

_____ [2]

(c) Cuir síos ar **aon** iarmhairt **amháin** atá ag leithcheal ar dhuine óg.

_____

_____

_____

_____ [2]

13568.05

(d) Mínigh **dhá** bhealach ar féidir leis an ionad oibre ionchuimsiú sóisialta a chur chun cinn.

1. _____

_____

_____

_____

2. _____

_____

_____

_____ [4]

[Tiontaigh an leathanach

2 **(a)** Ainmnigh **dhá** thionchar ar fhéiniúlacht chultúrtha duine óig.

1. _____ [1]

2. _____ [1]

(b) Cuir síos ar **aon** tairbhe **amháin** do dhuine óg as bheith in ann a fhéiniúlacht chultúrtha a léiriú.

_____

_____

_____

_____ [2]

(c) Mínigh **aon** dúshlán **amháin** a fhéadtar a bheith ann roimh an tsochaí as léirithe d'fhéiniúlacht chultúrtha.

_____

_____

_____

_____ [2]

(d) Mínigh **dhá** bhealach ar féidir le hionadaithe poiblí amhail comhairleoirí áitiúla freagracht shóisialta a léiriú.

1. _____

_____

_____

_____

2. _____

_____

_____

_____ [4]

[Tiontaigh an leathanach

3 **(a)** Ainmnigh **dhá** ghrúpa atá ina gcuid den tsochaí shibhialta.

1. _____ [1]

2. _____ [1]

(b) Mínigh **aon** bhealach **amháin** a gcuidíonn Coinbhinsiún na Náisiún Aontaithe um Chearta an Linbh (CNACL) (*UNCRC*) le páistí a chosaint.

_____

_____

_____

_____ [2]

(c) Mínigh cad é a chiallaíonn steiréitíopáil.

_____

_____

_____

_____ [2]

(d) Mínigh **dhá** bhealach a bhféadfadh duine óg páirt a ghlacadh i bpróisis dhaonlathacha le tionchar a imirt ar chinntí.

1. _____

_____

_____

_____

2. _____

_____

_____

_____ [4]

[Tiontaigh an leathanach

4 **(a)** Mínigh **dhá** ról atá ag aon roinn rialtais ar bith i dTuaisceart Éireann.

1. _____

_____

_____

_____

2. _____

_____

_____

_____ [4]

(b) Mínigh **dhá** phríomhghné de Chomhaontú Aoine an Chéasta (Comhaontú Bhéal Feirste).

1. _____

_____

_____

_____

2. _____

_____

_____

_____ [4]

LEATHANACH BÁN

NÁ SCRÍOBH AR AN LEATHANACH SEO

(Leanann ceisteanna ar an chéad leathanach eile)

[Tiontaigh an leathanach

5

Foinse A: Iarmhairt na Bochtaineachta Domhanda ar Pháistí

Is páistí iad leathchuid de dhaonra an domhain atá beo i bhfíorbhochtaineacht. Meastar go bhfuil 356 milliún páiste beo i bhfíorbhochtaineacht, agus caithfidh siad maireachtáil ar níos lú ná £1.50 sa lá. Tá roinnt fíricí thíos faoi bhochtaineacht leanaí:

- Tá aon bhilliún páiste ar fud an domhain beo i mbochtaineacht gan rochtain acu ar oideachas, sláinte, tithíocht, cothú, sláintíocht nó uisce.
- Tá míchothú ar 17 milliún páiste ar a laghad.
- Faigheann 1000 páiste faoi bhun cúig bliana d'aois bás gach lá le galair amhail buinneach, dinnireacht agus calar, galair ar cúis leo uisce éillithe agus sláintíocht easnamhach.
- Faigheann dhá mhilliún páiste bás gach bliain le galair inchoiscthe.
- Faigheann níos mó ná 10 000 páiste bás gach lá cionn is go bhfuil siad ina gcónaí i ndrochthíthíocht.
- Tá níos mó ná 265 milliún páiste as scoil i láthair na huaire – 22% acu in aois bunscoile.
- Mura bhfuil sé d'acmhainn ag teaghlaigh íoc as costais scolaíochta, is mó seans go gcuirfidh siad buachaillí chun na scoile ná cailíní.

Foinsí: World Vision, Action Against Hunger, Habitat for Humanity agus CÉINAL (UNICEF)

Léigh an fhaisnéis i bhFoinse A go cúramach le cuid (a) den cheist thíos a fhreagairt.

(a) An fhaisnéis san Fhoinse agus do chuid eolais féin in úsáid agat, déan anailís ar an iarmhairt atá ag bochtaineacht dhomhanda ar pháistí.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____ [6]

[Tiontaigh an leathanach

(b) Tá ról tábhachtach ag Eagraíochtaí Neamhrialtasacha (ENRanna) maidir le dul i ngleic le bochtaineacht dhomhanda leanaí.

Pléigh na bealaí a bhféadfadh Eagraíocht Neamhrialtasach (ENR) cuidiú le páistí atá beo bocht i dtír bhocht.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____ [6]

Oibríonn rialtas Thuaisceart Éireann le cinnte a dhéanamh de go bhfuil cearta daonna curtha chun tosaigh sa tsochaí.

6 Luacháil an ról atá ag rialtas Thuaisceart Éireann maidir le cearta daonna a chur chun tosaigh.

[10]

SEO DEIREADH AN SCRÚDPHÁIPÉIR

LEATHANACH BÁN

NÁ SCRÍOBH AR AN LEATHANACH SEO

13568.05

16GLF1114

LEATHANACH BÁN

NÁ SCRÍOBH AR AN LEATHANACH SEO

13568.05

16GLF1115

NÁ SCRÍOBH AR AN LEATHANACH SEO

Don Scrúdaitheoir amháin	
Uimhir Ceiste	Marcanna
1	
2	
3	
4	
5	
6	
Marc Iomlán	

Uimhir Scrúdaitheora

Cuireadh isteach ar chead chun an t-ábhar cóipchirt uile a atáirgeadh.
I gcásanna áirithe is féidir nár éirigh le CCEA teagmháil a dhéanamh le húinéirí cóipchirt agus beidh sé sásta na hadmhálacha sin a fágadh ar lár a chur ina gceart amach anseo ach é a chur ar an eolas.

13568.05/1